

1827. évi XXXIII. törvénycikk

a Sárviz folyót szabályozó csatornák és töltések föntartásáról és javításáról

A Sárviz folyó szabályozása az 1807:XVII. törvénycikk következtében teljesen befejeztetvén, hogy ezen igen hasznos s az érdekelt földesuraknak és Székes-Fejérvár szabad kir. városnak, kiknek területén keresztül folyik, nagy költségeikkel s áldozataikkal létesített mű kellőképen föntartassék: a karok és rendek Ő szent felségének jóváhagyásával, az 1715:LXIX. tc. rendelkezését ezen, az együtt érdekelt felek közt közös szabályozási csatornák és gátak szerkezetének föntartására is kiterjesztvén, határozták, hogy:

1. § E csatornák és gátak minden erőszakos és vétkes rongálása vagy lerontása a kár és a perköltségek megtérítésének terhe s illetőleg az erőszak büntetése alatt tiltatik.

2. § Az illető érdekelt földesurak és Fejérvár szabad királyi város új árkokat, csatornákat, töltéseket, hidakat, rekeszeket s bármiféle munkálatokat, melyek ezen szabályozási művel kapcsolatban vannak, csupán csak az érdekelt feleknek és szakértőknek az illetékes törvényhatóság által történt meghallgatása után s ugyanezen törvényhatóságnak, s ha több törvényhatóság közt forogna fönn a kérdés, természetesen a királyi helytartó-tanácsnak beleegyezésével létesíthetnek és kezdhetnek.

3. § A valakinek hibáján kívül véletlenül előállott és az olyan károkat, melyek a károsító vagyonából, mivel birtoka nincs, nem pótolhatók, az 1715:LXIX. törvénycikk értelmében az érdekelt földesurak és Székes-Fejérvár szab. kir. város tartoznak helyreállítani azon kulcs szerint, melyet a birtokállomány és a haszon arányában, előlegesen meghallgatván az érdekelt feleket, az illetékes törvényhatóságok közreműködésével, minden fölmerülő eset számára meg kell állapítani. Ha pedig a kulcs előleges megállapítása iránt egyetértés nem jöhetne létre: az illetékes vármegyék alispánjai, valamelyiknek érdekeltsége vagy más törvényes akadályoztatása esetében pedig az, a kit helyébe az illető vármegye főlkér, a hivatalban legidősebbnek elnöklete alatt bírósággá alakulván, a feleket sommás uton és forma szerint meghallgatván, megállapítandják a kulcsot; szabadon maradván a meg nem elégedő félnek birtokon belül közvetlen a hétszemélyes táblára fölebbeznie.

4. § Ezen egész műnek felügyelete és karban tartásának gondja az illető vármegyékre tartozván, ezek utasítandják járási szolgabiráikat, hogy ezek maguk is ügyeljenek, valamint a községi bírák által is vigyáztassanak, hogy a csatornák és gátak minden rongálásának eleje vétessék és a mű romlására irányuló cselekvények, bárki tette is, s az okozott károk idejekorán följelentessenek.

5. § A fő- és alispánoknak kötelességök leend, ha az akár fenyegető, akár megtörtént kárról jelentést kapnak, késedelem nélkül a helyszínére kiküldeni a járásbeli szolgabíróval az esküdttel és mérnökkel együtt, hogy vizsgálatot és szemlét tartsanak s a bekövetkezett kár esetében a szükséges javítások költségei felől számítást tegyenek; a kik is a szabályozási mű kárára vonatkozó mindenféle szerkezetek és munkálatok megkezdésétől s folytatásától mindazokat, a kiket szükséges, eltiltanak s a már bekövetkezett károk helyrehozását azoknál, a kiket cselekvényöknél fogva erre kötelezendőknek tapasztaltak, szorgalmazandják s az eredményről a legközelebbi közgyűlésen jelentést tesznek.

6. § A legközelebbi közgyűlés, megkapván a jelentést, úgy a kár helyrehozásáról, mint arról is, hogy ki tartozik viselni a helyreállítás terhet, nemkülönben a főnforgó körülményekhez képest mindenféle káros szerkezetek, munkák és cselekvények megszüntetéséről, a terhelt felek meghallgatásával határozand: véletlen károk esetében pedig, midőn ugyanis a helyreállítás költségei az összes érdekelteket illetik, a költségek elosztása felől intézkedik.

7. § Ha azok, a kiket az illető vármegye, melyben a kár esett, a helyreállítás teljesítésére kötelezendőknek talált, az 1715:LXIX. tc. értelmében előrebocsátandó birói megintés után sem tennének eleget, ellenők a teher viselésére és a perköltség megtérítésére irányzott keresettel kell eljárni, nem engedtetvén meg az 1729:XXVIII. tc. értelmében a birtokon belüli fölebbezés.

8. § A földesurakat illetvén az a hatalom, hogy jobbágyaikat az okozott károk helyrehozására szorítsák: ha ők maguk alattvalóikért fizetni vonakodnának: a III. R. 26. czim, továbbá az 1613:XXIII. tc. és 1729:XLI. törvénycikkekben előirt uton és módon lesznek keresetbe fogandók. A szegődött szolgák által okozott károk megtérítésének kötelezettsége pedig urokat terheli, fönmaradván ellenőkben visszkereseti joga.

9. § Nehogy azok, a kik vagyoni tehetségök hiánya miatt a kár helyrehozására nem képesek, büntetlen maradásukban bizakodva, a jelen törvény rendelkezésének áthágására csábuljanak: a bíró belátása szerint vétségek súlyához mért büntetéssel lesznek fenytendőek.

10. § Minden per, mely ezen törvény rendelkezéséből közhatározatok következtében fölmerürend, az illetékes tisztí ügyész fölperessége alatt lesz megindítandó s neki jussanak a perköltségek, hozzá számítva fáradságainak bérét is; azonban az 1. §-ban említett erőszak birságos büntetését annak lesz jogában keresnie, kinek területén az erőszak elkövettetett.

11. § Ezen rendelkezés Székes-Fejérvár szab. kir. városra is kiterjesztetik oly módon, hogy a polgári hatóság tartozzék a polgárokat és hatósága alatt levőket az általuk okozott károk helyrehozására szorítani; és ha azt elmulasztaná, akkor a károk és költségek megtérítéséért a megyei törvényszék előtt keresettel támadható meg, fönmaradván a károsító ellen a visszkereset joga.

12. § Mivel a Sió és Kapos folyók, meg a Balaton-tó tervben levő szabályozása a Sárvíz folyó már befejezett szabályozásával szoros kapcsolatban áll, hogy egy részről a Balaton kifolyása könnyíttessék és a vizek szabadabb lefolyásának előmozdítása által a hátul fekvő vidékek az elárasztások ellen védve legyenek, más részről pedig a levezető csatornák által a lápok és mocsarak kiszárittassanak: a nevezett Sió és Kapos folyók, meg a Balaton tó szabályozására legmagasabban kirendelt királyi bizottság folytassa és a törvény értelmében fejezze be munkáját.

TARTALOMJEGYZÉK

1827. évi XXXIII. törvénycikk	1
a Sárvíz folyót szabályozó csatornák és töltések főntartásáról és javításáról	1